

- سه‌شنبه ۱۵ آذر ۱۴۰۱**
- سال سیزدهم - شماره ۲۴۶۰**

همدان عریان از طرح جامع سیما ومنظر شهری

کمیته سیما و منظر در حد دورهمی

سپهرغرب، گروه شهر –
ظاهر ترایی مهوش؛ در گفت‌وگو با عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا همدان مشخص شد؛ همدان فاقد طرح جامع سیما و منظر شهری است.

طراحی شهری بخش بسیار مهم و حساسی از هویت شهروندان یک شهر به‌شمار می‌رود، بدین معنا که چگونه می‌اندیشیدند، چه امکاناتی در دسترس داشتند، چه تخصصانی نبوغ خود را ارائه دادند تا شهری که در آن زندگی می‌کنیم ساخته شده است؟ زمانی که این عوامل را کنار یکدیگر قرار می‌دهیم تا ترکیبی از یک شهر را ارائه نماییم، سیمای شهر گویای فرهنگ و نگرش آن جامعه است. معیار فرهنگی، سلیقه شخصی، تفکر و امکانات نهادهای اجتماعی در یک کشور، تعیین‌کننده نمای ظاهری شهری و بالطبع طراحی شهری است.

به‌طور کلی سیمای شهری را می‌توان نمای ساختمان‌ها، باجه‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، نورپردازی معابر، فضاهای سبز و آب‌نماها، تبلیغات ثابت و متحرک، وسایل نقلیه عمومی، ویترین و تابلوی مغازه‌ها و کاربرد رنگ در فضاهای شهری عنوان کرد که در زیبایی شهر اثرگذار هستند.

اما آنچه مسلم است اینکه ارتقای سیما و منظر شهری، حلقه مفقوده مدیریت شهری است که متأسفانه در دزد و بندها و وضعیت نابسامان مالی و اقتصادی شهرداری‌ها و عدم دستیابی به منابع درآمدی پایدار، باعث غفلت از پرداختن و اجرای پروژه‌های زیباسازی و تبعیت از الگوهای شهرداری مدرن و همسو با معماری ایرانی اسلامی شده است.

ناهماهنگی، بدمنظری، عدم‌تناسب رنگ و نور، ازدحام و عدم تناسب فرهنگی برخی از مسائلی هستند که امروز در شهر پایتخت تاریخ و تمدن

شاهد آن در نمای خیابان‌ها هستیم.

بر این اساس با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا گفت‌وگویی را با عضو هیئت علمی دانشگاه بوعلی سینا همدان ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

محمدرضا عراقچیان با بیان اینکه از چند بعد می‌توان به حوزه منظر شهری پرداخت، گفت:

چطور این قانون برای موضوع رانندگی خوب است اما برای نمای ساختمان‌ها مناسب نیست و یا اینکه چطور عرفی را برای نوع پوشش در شهر پذیرفتم اما نباید بپذیریم که برای شهر نمایی داشته باشیم؟

وی با بیان اینکه وجود قانون برای نمای شهری، نظم‌دهنده ساخت و سازهای شهری به لحاظ بصری است، خاطرنشان کرد؛ بدان مفهوم که باید در شهر به لحاظ سیما و منظر قانونی وجود داشته باشد.

این استاد دانشگاه با اشاره به اینکه موضوع بعدی به این مسئله بازمی‌گردد که سازمان‌های مسئول در مدیریت شهری همچون مسکن و شهرسازی، شهرداری، میراث فرهنگی و دفتر فنی و عمرانی استانداری آیا برنامه ازپیش تعیین‌شده‌ای برای منظر شهری دارند یا خیر؟ افزود؛ از این برنامه می‌توان به نام طرح جامع سیما و منظر شهری یاد کرد.

عراقچیان با بیان اینکه این دستگاه‌ها و نهادها حتماً باید طرحی با این عنوان داشته باشند اظهار کرد؛ بنابراین اگر پاسخ به این سؤال منفی باشد بیانگر کوتاهی آن‌ها است.

وی با بیان اینکه در این طرح جامع، مبانی هویتی، دینی، فرهنگی، اقلیمی،تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی، فناوری، زیست‌محیطی و حتی مبانی گردشگری، جذابیت ونیایشناسی در شهرموردتوجه قرار می‌گیرند اظهار کرد؛ نکته بعدی اینکه اصولاً سیما و منظر شهری ما را چه چیزهایی می‌سازد؟ برخی شاید فکر کنند که سیما و منظر شهری فقط نشأت‌گرفته ازساختمان‌هااست.

وی با تأکید بر اینکه تنها درصدی از سیما و منظر شهری توسط ساختمان‌ها شکل می‌گیرد که این ساختمان‌ها را می‌توان در چند بخش تفکیک کرد گفت؛ در این تقسیم‌بندی ساختمان‌های خصوصی مسکونی سهمی ۸۵ تا ۹۰ درصدی و ساختمان‌های عمومی اعم از دولتی و خصوصی نیز سهمی حدود ۱۰ تا ۱۵ درصدی دارند.

این استاد دانشگاه با تأکید بر اینکه در عرصه ساماندهی سیما و منظر شهری باید مشخص شود مسئولیت ساختمان عمومی بر عهده کیست؟ ابراز کرد؛ به نظر می‌رسد مسئولیت این

تغییراتی برای تحول معماری در آینده

شگفت‌انگیز منجر شود که از تاب‌آوری کافی در مقابل رویدادهای مختلف برخوردار خواهد بود.

■ **تحول معماری آینده به‌دنبال طراحی هوشمند شهرهای امروز**

پایداري مهم‌ترین ویژگی شهرهای هوشمند به‌شمار می‌رود که به‌واسطه بهره‌گیری از فناوری تعباتی مانند تأمین انرژی تجدیدپذیر، رویکردهای کارآمد حمل‌ونقل، سیستم‌های مدیریت انرژی خانه‌های هوشمند، دسترسی تمام شهروندان به خدمات سلامت و تجزیه و تحلیل خدمات عمومی را به‌دنبال دارد. در واقع، شهرهای هوشمند نسبت به سایر شهرهای جهان از توانایی بیشتری برای برآورده کردن نیازهای مردم، نهادها و کمپانی‌ها برخوردار هستند و به همین دلیل، کیفیت زندگی ساکنان در آن‌ها در سطح بالایی قرار دارد.

توسعه شهرهای هوشمند به معماران امکان استفاده کارآمد از منابع، مصرف پایین انرژی و ایجاد شهرهایی با حداکثر خود کارآمدی را می‌دهد که در این رابطه، بهره‌گیری از کلان‌داده‌ها می‌تواند پیشرفت معماری را تقویت کند زیرا درک چگونگی دایه‌جایی مردم، استفاده از انرژی و جنبه‌های مختلف تعامل در زیرساخت‌ها را برای معماران و مدیران ممکن می‌کند.

■ **معماری کلی‌نگر، رویکردی برای ایجاد برابری**

شهر

این استاد شهرسازی در پاسخ به این سؤال که آیا طرح جامع سیما و منظر شهری را می‌توان در قالب سند راهبردی شهر و یا به تعبیر بهتر سند چشم‌انداز مورد توجه قرار داد، گفت؛ این مهم شدنی است زیرا وقتی برای شهر سند راهبردی و چشم‌انداز داشته باشیم که در آن افق شهر برای ۱۰ تا ۲۰ سال آینده تعیین شده بود یقیناً در آن شاخص‌های فراوانی به‌عنوان افق‌های زیردستی می‌بایست در آن وجود داشته باشند.

عراقچیان ادامه داد؛ برای مثال در این سند می‌بایست افق ارتفاعی شهر، افق توسعه افقی شهر، افق کاربری‌ها، خدمات و غیره مشخص شود که این امر توسط طرح جامع تعیین می‌شود.

وی با بیان اینکه در این بین تعریف افق سیما و منظر شهری یکی از موارد مهم است گفت؛ بدان مفهوم که باید در برنامه راهبردی شهری از دیدگاه‌های مختلف عنوان‌شده در قبل، مشخص شود که سیاست‌های کلی ما در خصوص سیما و منظر شهری در افق تعریف‌شده چیست؟

این استاد دانشگاه با بیان اینکه برای تعریف این سیاست‌ها لازم است یک شرکت معتقد به اصول انسانی و مبانی فرهنگی، به نگارش و تدوین طرح جامع سیما و منظر اقدام کند افزود؛ در واقع این طرح یکی از طرح‌های زیردستی سند راهبردی شهر محسوب می‌شود.

عراقچیان در پاسخ به این سؤال که طرح مذکور توسط چه کسی باید اجرایی شود؟ تشریح کرد؛ کمیته سیما و منظر استانی که در استانداری و کمیته سیما و منظر شهرستانی که در شهرداری تشکیل می‌شود موطف به مدیریت اجرای آن

بخش را شهرداری بر عهده دارد و ضوابط مرتبط با آن را باید دستگاه‌هایی همچون راه و شهرسازی، میراث فرهنگی، شورای اسلامی شهر و غیره تدوین کنند اما متأسفانه در حال حاضر ما در شهر با تعدادی از ساختمان‌هایی مواجهیم که به لحاظ مسئولیت رها شده‌اند.

عراقچیان با گلابه‌مندی از این موضوع که حتی ساختمان‌های دولتی ما نیز به لحاظ منظر شهری بعد از گذشت چند سال از عمرشان، اگر به لحاظ بصری مورد توجه قرار نگیرند، به ساختمان‌های همانطور که پیشتر عنوان کردم این ساختمان‌ها به‌طورکلی شاید ۵۰ درصد سیما و منظر شهری را دربر بگیرند و مابقی شامل فضای سبز عمومی که مسئولیت آن‌ها با منظر شهری و فضای خصوصی که شامل باغات خصوصی و فضای سبز داخل حیاط‌ها، مبلمان عمومی شهری (۵۰ نوع) و خودروها است که متولیان هدایت و ساماندهی‌ها در منظر شهری نیز باید مشخص شود.

وی با اشاره به اینکه برای هر یک از بخش‌ها نیازمند داشتن قانون هستیم، اظهار کرد؛ علاوه برآنچه گفته شد اسکان انسان‌ها در شهر نیز همانطور که باید بدو بحث مطرح کردم در سیما و منظر شهر تأثیر بسزایی دارند زیرا اگر ما شهر را خالی از انسان کنیم دیگر این م‌وضع مصداق پیدا نمی‌کند و به شهر ارواح بدل خواهد شد.

وی با بیان اینکه این ساکنان شهر هستند که به شهر روح می‌بخشند تشریح کرد؛ درواقع این حضور متفاوت افراد در شهر است که سیما و منظر شهری را تشکیل می‌دهد.

بهبود کیفیت زندگی تمام مردم

طراحی فضاهای عمومی و خصوصی برای مردمی با سن، توانایی جسمی و روانی، قومیت، علاقه و طبقه اجتماعی– اقتصادی متفاوت از مهم‌ترین اولویت‌های اغلب معماران سراسر دنیا به‌حساب می‌آید. معماری کلی‌نگر، به معماران و طراحان شهری کمک می‌کند مشکلات تمام مردم را در سکونت یا حضور در فضاهای عمومی درک کنند و به رفع آن‌ها در طراحی فضاها یا سازه‌های جدید بپردازند. در این رویکرد، زیرساخت‌هایی به وجود می‌آید که مزایایی برای همه ساکنان شهر به‌دنبال دارد و نیازهایی آن‌ها را به طور برابر رفع می‌کند.

■ **معماری دوستدار محیط زیست**

بشر امروز با بحران‌هایی مانند تغییرات اقلیمی و آلودگی هوا دست‌وپنجه نرم می‌کند. ضمن این‌که دسترسی او به منابع، نسبت به گذشته، محدود شده است. بدیهی است که دسترسی به فضاهای سبز و مزارع شهری نه‌تنها تبعات منفی این دو بحران را بر زندگی شهرنشینان به حداقل می‌رساند، بلکه مزایای بسیاری نیز برای آن‌ها به دنبال دارد که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به رفاه جسمی و روانی، تضمین غذا، رونق اقتصادی و حفظ و افزایش تنوع زیستی در حال و آینده اشاره کرد. یکی از مهم‌ترین استدلال‌ها برای

اثربخشی فضاهای سبز در شهرها بر بهبود کیفیت زندگی مردم، نقش آن‌ها در کاهش بسماندها و احیای فضاهای شهری است، که فضای فیزیکی و بهینه‌سازی مصرف انرژی را دربرمی‌گیرد. توجه معماران به مصالح مصرفی برای احداث زیرساخت‌ها، کارآمدی انرژی و موقعیت ایجاد آن‌ها از مهم‌ترین مولفه‌هایی است که معماران باید هنگام پیاده‌سازی یک پروژه در نظر بگیرند تا به ایجاد شهرهای دوستدار محیط زیست کمک کنند و پایداری را برای شهرها و ساکنان آن‌ها به ارمغان بیاورند.

■ **احداث شهرهای عمودی برای رفع بحران کمبود فضا در شهرها**

جمعیت ساکنان شهرهای جهان به‌طور باورنکردنی در حال افزایش است که این امر

یک جامعه‌شناس؛

نشاط اجتماعی بر نشاط فردی اولویت دارد

امری پایدار است که براساس آن، تمام اعضای جامعه احساس خوشحالی، شادمانی، امید به زندگی، خوش‌بینی به آینده دارند و به یکدیگر در معاملات، مکالمات و ارتباطات را تجربه می‌کنند.

■ **ارتباط شادی و نشاط اجتماعی با توسعه جوامع**

وی با تأکید بر اینکه براساس مطالعات بین‌المللی، جامعه ما یکی از غمگین‌ترین جوامع، دنیا تعریف شده است، گفت؛ نشاط اجتماعی، اهمیت و تأثیر زیادی در توسعه جوامع دارد. اگر جامعه‌ای قصد توسعه‌یافتن داشته باشد، باید نشاط اجتماعی را در خود بیروارد؛ چراکه هرچه جامعه‌ای شادی بیشتری داشته باشد، زمینه توسعه بیشتری دارد و به‌طور متقابل جامعه‌ای پادار و بلندمدت است که بر حسب برداشت‌ها و حالت‌های ذهنی و روانی، فرد به سمت آن کشیده می‌شود.

وی اضافه کرد؛ هنگامی که صحبت از شادی اجتماعی می‌شود، منظور رخدادی کوتاه‌مدت مانند برنده شدن یک تیم ورزشی است که باعث می‌شود افراد یک جامعه به هیجان بیایند و حال خوبی داشته باشند.

چنین رخدادهایی، برای مدتی هیجان و موج شادی را در آحاد جامعه به‌وجود می‌آورد

که سریع فروکش می‌کند، اما نشاط اجتماعی

که سریع فروکش می‌کند، اما نشاط اجتماعی

شماره آگهی: ۱۷۵۸۹شماره مالف، ۴۰۵

شماره آگهی: ۱۷۵۸۹شماره مالف، ۴۰۵